

نقش کسب و کارهای کوچک و متوسط در کاهش مهاجرت نیروی کار؛ مطالعه موردی افغانستان

ذبیح الله وهاب^۱، ابوبکر مدقق^۲ و هدایت الله قاضی^۳

DOI: 10.64104/v10.Issue17.n16.2025

چکیده

مهاجرت یکی از پدیده‌های اجتماعی مهم در جوامع انسانی محسوب می‌شود که عوامل مختلفی در شکل‌گیری و گسترش آن نقش دارند. از میان این عوامل، بیکاری و مشکلات اقتصادی از مهم‌ترین دلایل مهاجرت در جوامع در حال توسعه به شمار می‌روند. در این راستا، تحقیق حاضر با هدف بررسی رابطه میان وضعیت کار و بار، به‌ویژه کسب و کارهای کوچک و متوسط، با میزان مهاجرت نیروی کار صورت گرفته است. این بررسی در پی آن است تا روشن سازد که چگونه فقدان فرصت‌های شغلی در حوزه کسب و کارهای کوچک و متوسط در افغانستان، به مهاجرت افراد به بیرون از کشور، به‌ویژه قشر جوان و نیروی کار، چه قدر تأثیر داشته است.

روش تحقیق این مقاله، توصیفی-تحلیلی و آماری بوده و برای گردآوری اطلاعات و معلومات از پرسشنامه‌ای استفاده شده است که توسط نویسنده تنظیم گردیده است، جامعه آماری این تحقیق عمدتاً شامل دو گروه از افراد است: گروه نخست، افرادی هستند که به دلیل بیکاری و نبود فرصت‌های شغلی مناسب، ناگزیر به مهاجرت شده‌اند؛ و گروه دوم، کسانی را در بر می‌گیرد که به واسطه داشتن کسب و کارهای کوچک و متوسط در داخل کشور، تمایل کمتری به مهاجرت از خود نشان داده‌اند. انتخاب این دو گروه با هدف مقایسه تأثیر وضعیت اشتغال بر گرایش به مهاجرت صورت گرفته است. همچنین برای تحلیل دقیق‌تر معلومات، از منابع کتابخانه‌ای به عنوان پشتوانه نظری بهره گرفته شده، تجزیه و تحلیل معلومات جمع‌آوری شده با استفاده از

^۱ . استاد دیپارتمنت اداره تجارت، پوهنځی اقتصاد پوهنتون سلام: شماره تماس: 0708793717، ایمیل: zabihullah.w123@gmail.com

^۲ . استاد دیپارتمنت حقوق پوهنځی حقوق و علوم سیاسی پوهنتون سلام: 0789701386 a.mudaqiq21@gmail.com

^۳ .استاد دیپارتمنت اداره تجارت، پوهنځی اقتصاد پوهنتون سلام.

نرم افزار SPSS و قابلیت های Google Form انجام پذیرفته است. این روش امکان تحلیل آماری دقیق و نیز درک بهتری از متغیرهای موجود را فراهم کرده است.

یافته های تحقیق نشان می دهد که میان نرخ بیکاری و کمبود فرصت های شغلی در بخش کسب و کارهای کوچک و متوسط با افزایش مهاجرت نیروی کار، رابطه ای مستقیم و معنادار وجود دارد. این نتایج گویای آن است که نبود زمینه های اشتغال پایدار، افراد را به ترک محل زندگی و جستجوی فرصت های بهتر در دیگر کشورها یا مناطق سوق می دهد. بر این اساس، توسعه و حمایت هدفمند از کسب و کارهای کوچک و متوسط می تواند یکی از راهکارهای مؤثر برای کاهش نرخ مهاجرت و حفظ سرمایه انسانی در کشور تلقی شود.

واژگان کلیدی: کسب و کارهای کوچک و متوسط، مهاجرت نیروی کار، بیکاری و فرصت های شغلی